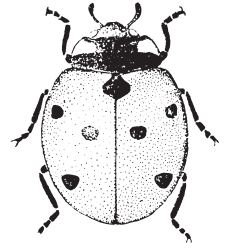

INSEKT · NYTT

MEDELEMSHEFTE FOR NORSK ENTOMOLOGISK FORENING

Innlegg til Insekt-Nytt sendes: NEF, postboks 46, 1432 Ås-NLH.

ANDREAS STRAND

æresmedlem i Norsk Entomologisk Forening

Styret i Norsk Entomologisk Forening utnevnte den 1.11.1978 Andreas Strand til æresmedlem. To representanter for styret har vært hjemme hos Andreas Strand på Røa i Oslo og overrakt et tinnkrus med en inngravert hilsen fra Norsk Entomologisk Forening og et dokument som hadde følgende tekst:

NORSK ENTOMOLOGISK FORENING

Kjære Andreas Strand.

Vi har herved den glede å meddele deg at styret i Norsk Entomologisk Forening på sitt møte den 1.11.1978 har utnevnt deg til æresmedlem.

Foreningen ønsker på denne måten å uttrykke sin anerkjennelse og respekt for det store arbeid du har nedlagt innen norsk entomologi.

Vi sender deg en særlig takk på vegne av alle dem som du på en så velvillig måte har hjulpet med bestemmelse av biller.

Gjennom denne hjelpsomhet har du i årenes løp vært en stor inspirasjonskilde for mange, særlig for unge coleopterologer.

Med de beste ønsker

(undertegnet av samtlige styremedlemmer i NEF.)

Om norske maur

Referat fra medlemsmøte i N.E.F. 17.10.78 på Zoologisk Museum, Tøyen. Ved Torstein Kvamme, NISK, postboks 61, 1432. Ås-NLH.

Kjennskapet til Norges maurfauna bygger i første rekke på arbeider av Nylander, Adlerz og Lohmander, som i første rekke arbeidet med systematikk, men også noe faunistikk og biologi. Sparre Schneider, Holgersen, Forsslund og Collingwood er de som direkte har arbeidet mest med Norges maur.

I alt er det kjent 47 arter maur fra Norge, fordelt på tre underfamilier.

Fam. Formicidae

Underfamilie	<i>Ponerinae</i>	<i>Myrmecinae</i>	<i>Formicidae</i>
	1 art	17 arter	24 arter
Karakter til underfamilie:	Innsnevring mellom 1. og 2. bakkroppsled	Har både petiolus og postpetiolus	Har bare petiolus, uten innsnevring på bakkroppen

På grunn av det lille antallet arter, er familien lett å få oversikt over. Imidlertid byr artssystematikken på spesielle vanskeligheter blant annet på grunn av kasteinndelingen, og spesialisering innenfor kartene. Påvirkning fra miljøet, geografisk variasjon og ofte få faste målbare karakterer virker inn på systematikken.

Maur er best kjent som sosiale samfunnsdannende insekter. Ennå er det ikke funnet solitære maur. Den sosiale strukturen kan imidlertid variere mye.

- I) Samfunn bestående av en art, hvor dronningene selv kan starte nye bo alene.
- II) Temporære parasitter: Arter som kan eller må bruke andre arter som hjelpearter ved grunnleggelse av nye bo, f.eks. flere *Formica*-arter.
- III) Slaveholdere: Hos oss bare *Formica sanguinea*, som tar slaver av underslekten *Serviformica* til arbeide i tua.
- IV) Sosialparasitter: I Norge kjenner vi *Sifolinia karavajevi*, *Myrmica lobicornis* og *M. scabrinodis*. *Harpagoxenus sublaevis* finnes hos *Leptothorax acervorum* og *L. muscorum*.
- V) Gjestemaur: *Formicoxenus nitidulus* Nyl. etablerte seg i egne bo i tuer av *Formica*, underslekten *Formica*. Arten lever fortrinnsvis av avfall fra tua.
- VI) Forskjellige andre typer "samliv" mellom arter kan forekomme. F.eks. *Lasius flavus* og *L. niger* kan ha bo under samme stein uten at de tilsynelatende har innvirkning på hverandre.

Et spesielt interessant fenomen er det store antall gjester av biller, bladlus, edderkopper og andre som lever i maursamfunn. Bladlus er velkjent som "kveg" hos noen arter, f.eks. *Tetramorium* og *Formica* sp. Billene *Claviger testaceus*, *Clytra quadriaraculatum*, *Atemeles emarginatus* og *Dinarda denticollis* blir ikke bare godtatt av maurvertene, men som også blir pleiet. *Claviger testaceus* og *Atemeles emarginatus* skiller ut et kjertelsekret som maurene bruker til nytelses-rusmiddel.

Formica rufa-komplekset (Tuebyggene skogsmaur):

Dette er den desidert vanskeligste gruppen av maruene m.h.t. taxonomi og systematikk.

Gjennom tidene har det hersket fullstendig forvirring om hva som var arter, raser og former. Som en følge av dette var nomenklaturen i absolutt kaos. Den første store revideringen ble foretatt av Yarrow i 1955, og en videre revidering av Betrem i 1960. Tilsynelatende var systematikk og nomenklatur i det vesentlige avklart. Imidlertid har nye spørsmål dukket opp. I Scandinavia er f.eks. *F. lugubris* og *F. aquilonia* sammensatt av former som er taxonomisk identisk med andre arter, og muligens bør disse få artsstatus. De samme artene er i England vel taxonomisk adskilte.

Moderne metoder som gasskromatografi, elektroforese, elektronmikroskop, kromosomtester, adferd o.a. har vært benyttet, men noen avklaring av artsstrukturen har ennå ikke kommet.

Ved siden av de høyt spesialiserte parasittiske artene, finnes flere som stiller bestemte krav til biotopen. Myrer og tørrmark har flere spesialiserte arter:

Rene tørrmarksarter

Myrmica schencki
M. sabuleti
M. sulcinodis
Formica pressilabris
D. cinerea

Rene myrarter

Formica forsslundi
F. transkaukasica
F. uralensis

Dessverre er sammensetningen av maurfaunaen lite undersøkt i Norge, og derfor er klassifisering av de enkelte artenes habitat svært ufullstendig kjent. Ved siden av avklaring av systematikken, bør dette prioriteres høyt. ***

**N
E
T**

Gledelige nyheter.

Vi har nå fått økonomisk støtte fra Norges almenvitenskapelige forskningsråd til fortsatt utgivelse av tidsskriftet. Forutsetningen er at det ikke må konkurrere med de nordiske tidsskriftene, dvs. *Entomologica Scandinavica* (systematikk), *Oikos* (teoretisk og generell økologi) og *Holarctic Ecology* (holarktisk økologi). Vi vil gi beskjed så snart som mulig om retningslinjer, ny redaktør, adresser osv. Men vi oppfordrer alle som sitter inne med stoff til artikler eller mindre meddelelser om å vurdere en snarlig publisering i 1979, slik at Norsk Entomologisk Tidsskrift fortsatt kan fungere som en av hjørnesteinene i norsk entomologi.

MEDLEMMENES EGEN SIDE.

På grunn av avtjeneste av min militære verneplikt, ser jeg meg nødsaget til å avertere min livestock til salg. Den består av:

17 pupper av Phalera bucephala	Norge
9 " " Cerura vinula	"
10 " " Notodonta zigzag	"
9 " " Pterostoma palpinum	"
30 " " Smerinthus ocellata	"
ca.1000 + egg av Orgyia antiqua	"
ca.1000 + egg av Lymantria dispar	syd Europa
ca.50 store overvintrende larver av Macrothylacia rubi	Norge

Alle med data. Interesserte kan skrive/ringe til:

Lars Ove Hansen
Sparavollen 23, 3000 Drammen
Tlf. (03) 835640.

NYTT OM BØKER.

Praktverk om insekter.

I biblioteket til Vitenskapsakademiet i Leningrad fins et håndskrevet verk om insekter. Det er illustrert med akvareller, og er laget av Maria Sibylla Merian (1647-1717). Under navnet "Butterflies, Beetles and other Insects. The Leningrad Study Book" er det nå utgitt en faksimile-utgave av verket med 120 fargeplansjer, og kopi og oversettelse av de håndskrevne notatene. Boken foreligger i to bind, og i aller beste kvalitet. Prisen er heller ikke verst - DM 1750,-. Henvendelse McGraw-Hill Book Co., Graf-Adolf-Strasse 100, D-4000 Düsseldorf 1, Vest-Tyskland.

L.S.

Kulturer av insekter.

U.S. Department of Agriculture har sendt ut et hefte om teknisk utstyr for dyrking av insekter i laboratoriet. Heftet inneholder beskrivelse av forskjellige typer kabinetter med regulering av temperatur, fuktighet og lys, og om hvordan hele rom, veksthus og bygninger kan innredes for å gi kontrollerte betingelser. Heftet kan fås gratis ved henvendelse til forfatterne:

N.C. Leppla & T.R. Ashley (eds.) 1978. Facilities for insect research and production. U.S. Dept. Agr. Techn. Bull. 1576. (Forf. adresse: Insect research laboratory, P.O.Box 14565, Gainesville, Florida 32604, U.S.A.).

L.S.

